



ILMIY AXBOROTNOMA

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК

SCIENTIFIC JOURNAL

2019-yil, 4-son (116) GUMANITAR FANLAR SERIYASI

Filologiya, Pedagogika, Psixologiya

Samarqand viloyat matbuot boshqarmasida ro'yxatdan o'tish tartibi 09-25.
Jurnal 1999-yildan chop qilina boshlagan va OAK ro'yxatiga kiritilgan.

BOSH MUHARRIR
BOSH MUHARRIR O'RINBOSARLARI:

R. I. XALMURADOV, t.f.d. professor
H.A. XUSHVAQTOV, f.-m.f.n., dotsent
A. M. NASIMOV, t.f.d., professor

TAHRIRIYAT KENGASHI:

M. X. ASHUROV	- O'zFA akademigi	A. A. ABULQOSIMOV	- geogr.f.d., professor
T. M. MO'MINOV	- O'zFA akademigi	J. D. ELTAZAROV	- fil.f.d., professor
SH.A.ALIMOV	- O'zFA akademigi	D. I. SALOHIY	- fil.f.d., professor
S.N. LAKAYEV	- O'zFA akademigi	S. A. KARIMOV	- fil.f.d., professor
T.RASHIDOV	- O'zFA akademigi	T. SH. SHIRINOV	- tar.f.d., professor
S. S. G'ULOMOV	- O'zFA akademigi	M.D.DJURAKULOV	- tar.f.d., professor
N. N. NIZAMOV	- f.-m.f.d., professor	I. M. SAIDOV	- tar.f.d., professor
A. S. SOLEYEV	- f.-m.f.d., professor	B. O. TO'RAYEV	- fals.f.d., professor
I. A. IKROMOV	- f.-m.f.d., professor	O.M. G'AYBULLAYEV	- fals.f.d., professor
B. X. XO'JAYAROV	- f.-m.f.d., professor	J.YA.YAXSHILIKOV	- fals.f.d., professor
I. I. JUMANOV	- f.-m.f.d., professor	M. Q. QURONOV	- ped.f.d., professor
E. A. ABDURAXMONOV	- k.f.d., professor	X. I. IBRAGIMOV	- ped.f.d., professor
N. K. MUXAMADIYEV	- k.f.d., professor	N. SH. SHODIYEV	- ped.f.d., professor
J. X. XO'JAYEV	- b.f.d., professor	E. G' G'OZIYEV	- psixol.f.d., professor
Z. I. IZZATULLAYEV	- b.f.d., professor	SH. R. BARATOV	- psixol.f.d., professor
Z. F. ISMAILOV	- b.f.d., professor	B. Q. QODIROV	- psixol.f.d., professor
L. A. ALIBEKOV	- geogr.f.d., professor	B. X. TO'RAYEV	- i.f.d., professor

Obuna indeksi – yakka tartbidagi obunachilar uchun - 5583,
tashkilot, korxonalar uchun - 5584

MUNDARIJA/СОДЕРЖАНИЕ/CONTENTS

FILOLOGIYA/PHILOLOGY		
I.I.Sulaymonov	Zahiriddin Muhammad Boburning Naqshbandiya tariqatiga munosabati	4
U.S.Sanaqulov, F.X. Nurmonov	Qipchoq etnonimi va uning manbalardagi talqini	9
B.N.Turniyazov	Morfologik kauzatsiya haqida	13
B.F.Xolmuxamedov	Leksemalashuv hodisasi va uning lingvistik tadqiqi	20
H.H.Очилова	Особенности словообразовательной антонимии в русском языке	23
M.Ubaydullayeva	Metafora va uning tasviriy vositalarga munosabati	26
B.M.Suvankulov	Latifada metafora (istiora)	29
H.A.Мавлонова	Смешанные группы межъязыковых фразеологических соответствий	31
III.Г.Темирова, H.III.Юсупова	Творческие и педагогические аспекты подготовки студентов к самостоятельному обучению	34
S.T.Xudoyorova	Ingliz va o'zbek tillaridagi tarixiy voqealarni aks ettiruvchi frazeologik birliklarning semantik mohiyati	37
I.I.G.Ткебучава, H.III.Юнусова	Замечания о месте пословиц и поговорок в словарях русского языка XX века	40
З.Ч.Раджабова	О некоторых неологизмах в сфере музыки	43
M. Jo'rayev	O'zbek folklorida momaqaldiraq bilan bog'liq astromifologik syujetlar	47
A.Q.Sobirov	So'z tartibining kommunikativ, sintaktik va uslubiy vazifalari	53
A.A.Axrоров	Rost va yolg'on so'zlamog haqida xalq maqollari sharhi	57
Sh.Nurova	Izzat Sultonning "Adabiyot nazariyasi" darsligi haqida ayrim mulohazalar	60
Z.M.Boynazarov	Olamning kontseptual hamda lisoniy manzarasi tushunchalarining talqini haqida	64
C.C.Хамдамова	Поэзия и музыка в оценке Фурката	69
T.Ismailov	Angliya hayotini tavsiflovchi milliy fikrlar olamining lisoniy manzarasi	74
E. Musurmanov	Konfutsiy adabiy qarashlari va ilk Xitoy adabiyotning vujudga kelishi	77
PEDAGOGIKA/PEDAGOGICS		
F.Sh.Axmedov, R.R.Badayev	Dzyudochilar musobaqa faoliyatida hujum, himoya, qarshi hujum va ogohlantirishlar	80
M.B.Рахимкулова	О инновационных уроках в современной школе	83
A.N. Abdullayev, B.I. Usmonov	Ta'limning axborotlashuvi va AKTdan foydalanishga doir tendensiyalar	86
R.A.Qosimova, Z.B.Boltayev	Sportda yuqori mahoratga erishish uchun eng ma'qul yoshning ahamiyati	89
P.Qahhorov	Tarixiy bilimni o'rganishga doir pozitivistik va epistemologik yondashuvlar tahlili	92
B.I.Muranov, E.R.Shavqiyev	Yuksak malakali tasviriy va amaliy san'at o'qituvchilarini kasbiy tayyorlash zamon talabi	98
III.B.Ахмедова	Инновационные подходы к организации учебного процесса в вузе	101
I.I.Гаджиев	Вопросы интеграции в процессе изобразительной деятельности	105
S.B.Muranov	Markaziy Osiyoda hunarmandchilik va amaliy san'atning rivojlanish tarixi	110
M.X. Baybayeva	Rahbarlarning nizoli vaziyatlarni hal etishdagi samarali boshqaruv usullari	113
U.M.Rasulov	Talabalarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish – demokratik taraqqiyot garovi	117
T.J.Oqnazarov	O'qituvchining virtual texnologiyalari sohasidagi kompetentligi tushunchasi mohiyati va mazmuni	121
З.Каршиева	Внедрение инновационных технологий в дошкольном образовании	124

Adabiyotlar

1. Виноградов В.В, Стилистика, Теория поэтической речи. Поэтика. – М., 1963.
2. Хаьметов К. Hozirgi zamon o'zbek tilida inversiya. KD. – Toshkent. 1967.
3. Mahmudov N., Nurmonov A. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. Sintaksis. – T.: O'qituvchi, 1995. – 11 b.
4. Ядиханова Т.С. Порядок слов в простом предложении узбекском языке. АКД. – М., 1954.
5. Сиротинина О.Б. Порядок слов в русском языке. – Саратов, 1965.
6. Ковтунова И.И. Современный русский язык. Порядок слов и актуальное членение предложения. – М., 1976.
7. G'ulomov A. O'zbek tilida so'z tartibi. "Sharq Yulduzi" 1946.
8. Валгина Н.С. Теория текста: Учебное пособие. – М.: Логос, 2003.
9. Hojiyev A. Tilshunoslik terminlarining izohli lug'ati. – T., 2002.
10. Nurmonov A., Iskandarova Sh. Tilshunoslik nazariyasi. O'quv qo'llanma – T., 2008.
11. Mahmudov N., Nurmonov A. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. Sintaksis. – Toshkent: O'qituvchi, 1995. – 39 b.
12. Хаьметов К. Hozirgi zamon o'zbek tilida inversiya. KD. – Toshkent. 1967.

UDK: 811.512.133

ROST VA YOLG'ON SO'ZLAMOQ HAQIDA XALQ MAQOLLARI SHARHI

A.A.Axrоров

Guliston davlat universiteti
alisher1115@mail.ru

Annotatsiya. Maqollarda nutq madaniyati, muloqot odobi, muomala madaniyati masalalarining ifodalanishi, ularning ichida alohida guruh sifatida olish mumkin bo'lgan rost va yolg'on so'zlam oq haqidagi maqollarning komil inson tarbiyasidagi o'rni va ahamiyati.

Kalit so'zlar: nutq madaniyati, muomala madaniyati, muloqot odobi, komil inson, rostgo'ylik, yolg'onchilik.

Обзор народных пословиц о высказываниях правды и лжи

Аннотация. В данной статье изучается определение вопросов культуры речи, культуры общения, этики общения в пословицах, роль и значение пословиц о высказываниях правды и лжи в воспитании человека.

Ключевые слова: культура речи, культура обращения, этика общения, совершенный человек, правдивость, лживость.

Review of folk proverbs about utterances truth and false

Abstract. This article determines the definition of the culture of speech, culture of communication, ethics of communication in proverbs, the role and significance of proverbs about the statements of truth and falsehood in the education of the perfect person.

Keywords: culture of speech, culture of conversion, ethics of communication, perfect person, truthfulness, falsehood.

Har bir insonning jamiyatdagi o'rni mavqeyi uning atrofdagi insonlar bilan muomalasi, ularga munosabati (salomlashish, suhbatlashish, muloqotda bo'lish kabi jarayonlarda, turli xil vaziyatlarda o'zini qanday tutish kabi holatlarda namoyon bo'ladi. Har bir inson komillikka intilar ekan, muloqot qoidalariga, suhbatlashish odobiga, muomala tartiblariga rioya qilish bilan o'zini ko'rsata boshlaydi. Jumladan, suhbatlashish qoidalari haqida-odobi to'g'risida prof. B.O'rinboyev quyidagilarni ko'rsatib o'tadi:

- 1) "Suhbatlashganda suhbatdoshimizni qiziqtiradigan mavzuga e'tiborni qaratishga intilish;
- 2) O'zingiz haqingizda kamroq gapiring;
- 3) Ezma va laqmalarga ergashmang;

- 4) *Suhbatdoshingizni diqqat bilan tinglashni o'rganing;*
- 5) *So'zni bo'lib yubormang;*
- 6) *Suhbatdoshga nisbatan baland ovozda gapirmang;*
- 7) *Suhbatdoshingizni so'ziga qarab so'zlashing..."*

Ma'lumki, salomlashish qoidalari, odobi ham shu tarzda o'ziga xosliklarda hamda milliylikda namoyon bo'ladi. Boshqa birovga, oila a'zolariga, rahbar va ayniqsa, ota-onaga, ustozlarga murojaat qilish, ular bilan muomilada ham ma'lum, milliy qonun-qoidalar, odob meyorlari mavjud. Bunday qoidalar, odob meyorlari anchaginadir (ovqatlanish, yurish-turish, davralarda bo'lish, mehmon kutish, mehmondorchilikda qatnashish, sayohatda bo'lish va hokozolar). Olim suhbatlashish odobiga aloqador xalq maqollaridan ayrimlarini quyidagidek etib o'tadi:

1. *Avval o'yla, ketin so'yla;*
2. *Aytilgan so'z –otilgan o'q;*
3. *Aytishsang so'z chiqadi,*
Tortishsang ko'z chiqadi;
4. *Gapda qanquv yomon,*
Dardda sanchuv yomon;
5. *Do'st achitib gapirar,*
Dushman kuldirib;
6. *Ko'p gap eshakka yuk;*
7. *Orqadagi gap-og'ildagi tezak*
8. *Og'zidan so'zi tushganning*
Qo'lidan bo'zi tushadi;
9. *So'z qadrini bilmagan,*
O'z qadrini bilmas;
10. *Xushomad so'zlagan til,*
Yalab-yalab yara etadi" kabi [7,2006]

Tilimizda juda ko'p xalq maqollari mavjud bo'lib, ular ko'p asrlar mobaynida hayotiy tajriba mahsuli sifatida yaratilgan eng muhim qadriyatlardir. Maqollar nutqimizda faol qo'llaniluvchi birlik sifatida xalq tili, tafakkuri va madaniyati kabi bir-biridan ajralmas hodisalarning muhim tarkibiy qismi ekanligi bilan birgalikda, ularni namoyon etuvchi muomala madaniyati, muloqot madaniyatini, muomala odobini tarkib toptiruvchi asosiy vositalardandir.

Kishilarning nutq orqali amalga oshadigan muloqotlarini maqollarsiz tasavvur etib bo'lmaydi. Maqollar xalqimizning asrlar davomida shakllangan, sayqallangan, tabiat va jamiyat, unda yuz berayotgan o'zgarishlar, kishilar o'rtasidagi turli xildagi munosabatlar, fikrlarning eng mantiqli, eng ixcham, eng ta'sirchan va lo'nda ifodasidir. Maqollarga fikr ifodalashning nozik va go'zal, ixcham, tasirchan vositasi sifatida, ayniqsa, so'zlashuv nutqida (oddiy muloqotlarda), badiiy nutq tuzishda ko'p murojaat qilinadi. Badiiy asarlarda maqollardan foydalanish bo'yicha ayrim yozuvchilar, adiblarning mahorati masalalari bir necha tadqiqotlarning tekshirish obyekti bo'lgan. Biroq jonli so'zlashuvda, insonlarning doimiy muloqotida maqollardan foydalanish, muloqot jarayonida samaradorlikni taminlash uchun ularga murojaat qilishning shart-sharoitlari, o'rinli ishlatishning muhimligi kabi ko'p masalalar hali yetarlicha yoritilmagan.

"Aqli odam yolg'on gapirmas, ammo barcha rost so'zlarni aytaverish ham to'g'ri emas" (A.Navoiy "Mahbub ul qulub", 140 bet); *"Yolg'onchi –haq oldiga gunohkor, xalq oldida esa sharmanda"* (129). Alisher Navoiy tomonidan aytilgan bu fikrlar jahon harakteridagi hikmatlardir. Agar qiyos olinadigan bo'lsa, *"Chin so'z –mo'tabar, yaxshi so'z –muxtasar"*; *"Gap to'g'ri bo'lsa (rost bo'lsa), toshni yoradi"*; *"Rost so'z –achchiq so'z"*; *"Rost aytib zarar ko'rsang, oxiri foyda topasan"*; *"Rost so'z qilichdan o'tkir"*; *"Rost so'z haqqa qaror topadi"*; *"To'g'ri gap tuqqaningga yoqmas"*; *"To'g'ri gapning to'qmoq'i bor"*; *"To'g'ri so'z tosh yorar"*; *"To'g'ri so'z tosh yorar, egri so'z bosh"*; *"To'g'ri so'z bosh yorar, bosh yormasa tosh yorar"* (bu maqolning turli xil variantlari ham mavjud. Masalan, *"To'g'ri so'z turib kelar, egri so'z turtilib"*; yoki *"To'g'ri so'zga to'siq yo'q, egri so'zga o'smoq yo'q kabilar"* [1,1984; 4,1987-1988; 6,1990].

Ma'lumki o'zbek tilida to'g'ri so'zlamok ko'p ma'noli bo'lib, uning birinchi ma'nosi *"So'zni, gapni adabiy til qonun-qoidalariga muvofiq tarzda ishlamoq, har jihatdan ana shu qoidalarga amal qilgan holda fikr bayon qilmoq –og'zaki yoki yozma tarzda so'zlarni talaffuz qilmoq, yozmoq gapni to'g'ri tuzmoq"* kabi ma'nolarda ishlatilsa, ikkinchidan rost so'zlamok, ya'ni yolg'onga teskari

ma'noda anglatish uchun ishlatiladi ("rost gapirmoq", "haq so'zni aytmoq" ma'nolarida ishlatiladi). Xalq maqollarida kuzatiladigan *"To'g'ri so'z tuqqaningga yoqmas"* tarzidagi ko'p misollarda *"to'g'ri so'z"* iborasi ana shu ikkinchi ma'noda qo'llanilgan. *"To'g'ri so'z"*, *"to'g'ri so'zlamok"* iboralari so'zni *"to'g'ri talaffuz qilish"*, *"to'g'ri yozish"*, *"grammatik jihatdan to'g'ri jumla tuzish"* kabi ma'nolarda emas, asosan, *"rost gapirmoq"*, *"haq gapni aytmoq"* ma'nolarida ishlatilgan bo'lib, xalq maqollarida ham ana shu ma'nosi ko'zda tutilgan. Ya'ni xalq maqollarida, asosan shu ma'nodagi fikrlar o'z ifodasini topgan. Bu iboralarning birinchi ma'nosi uchun xalq maqollari deyarli yaratilmagan. O'zbek xalqida, bilamizki, *"Boshinga qilich kelsa-da haq gapni ayt"* hikmati bor bo'lib, ana shu hikmat doirasida xalq maqollari yaratilgan. Yaratilgan xalq maqollari yoshlarni, umuman, insonni rost gapirishga, yolg'on gapirmaslikka o'rgatish borasida muhim ahamiyatga egadir. Ya'ni yolg'on gap aytish, yolg'on gapirish qoralanib (shaxsning yomon xususiyati inkor etilib, rost gapirishi madh etilib) maqollar tuzilgan. Insonning nutqiy faoliyatida rost, haq gapni aytish yaxshi fazilat ekanligi ta'kidlangan. O'zbek xalqi tomonidan yaratilgan maqollarda yolg'on gapirish, uning oqibatlari qoralanadi:

"Yirtiq uyni el topar, yolg'on so'zni chin topar"; *"Yolg'onning guvohi qasam"* kabilar.

Abu Nasr Farobiy o'zining *"Fozil shahar ahlining (aholilarining) fikrlari"* asarida *"o'zida 12 tug'ma hislatni birlashtirgan kishigina fazilatli bo'ladi"* deb ularni sanab o'tadi. U aytadi: *"Inson haqiqatni va haqiqat tarafdorlarini sevadigan bo'lsin, yolg'on va yolg'onchilarga nafrat bilan qaraydigan bo'lsin"*, - degan fikrni aytadi [5,1971]. Husayn Voiz Koshifiy yolg'onchilikni axloq kategoriyalari qatorida ko'rsatadi, rostgo'ylikni axloqiy fazilat sifatida qayd etadi [2,2015].

Husayn Voiz Koshifiy *"Axloqi Muxsinii"* asarida bir hikoyat keltiradi. Unda podshoning bir kishiga nasihati haqida gap boradi: 1. *Hech qachon yolg'on gapirmaysan. Kimki yolg'onchidir u xalq oldida zabun, notovondir"* -, degan fikrni aytadi. Bu fikrlar xalq maqollarini eslatadi (To'g'risi, xalq maqollari sifatida shakllangan).

O'zbek xalq maqollarida, ko'rinadiki, insonlar nutqi madaniyatiga aloqador bo'lgan eng muhim xususiyatlar rostgo'ylik va uning aksi bo'lgan yolg'on gapirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Komil insonni shakllantirishda bu kabi xalq maqollarining tarbiyaviy ahamiyati beqiyosdir.

Xalqimiz tarixida qadimgi davrlardan boshlab nutq madaniyati (nutqiy madaniyat), muomala odobi, muloqot madaniyati masalalari ijodkorlar, ziyolilar, donishmandlar, umuman, xalq e'tiborida bo'lgan. Xalq og'zaki ijodining eng ixcham, mantiqli, ta'sirchan namunalaridan biri bo'lib, qadriyatlar darajasida shakllangan xalq maqollarida nutqiy madaniyatga aloqador bo'lgan, inson komilligining tarkibiy qismi sanaluvchi, muhim insoniy fazilat hisoblanuvchi bu xususiyatlarga-bu muhim masalaga, uning barcha tomonlariga oid juda katta tarbiyaviy ahamiyatga ega masalalar haqida ajoyib fikrlar bayon qilingan, o'z ifodasini topgan. Bular: 1) o'ylab, andisha bilan fikrni miyada yaxshi pishitib olib gapirish masalasi (shoshmashosharlik qilmaslik);

2) ko'p tinglash, kam gapirish, ezmalik qilmaslik, sukut saqlashni bilish, maqtanchoqlik qilmaslik kabilar...

3) so'z tanlashga e'tibor, nojo'ya, vaziyatni hisobga olgan holda gapirib yuborish kabi masalalar;

4) muloyim, yoqimli gapirish, qo'pol, qo'rs gapirmaslik, shirinso'z bo'lish haqida;

5) to'g'ri (rost) so'zlash, yolg'on gapirmaslik masalasi;

6) muloqot, muomala odobiga amal qilgan holda nutq tuzish masalasi;

7) ovozga e'tibor qaratish (baland ovozda gapirmaslik, ohangga e'tibor qaratish kabilar)

8) suhbatdosh kayfiyati, boshqa holatlarni hisobga olib gapirish masalalari;

9) vaqt, joy, muloqot mavzusi, ishtirokchilar, ularning mavqeyi, saviyasi kabi masalalarni hisobga olish;

11) tilga e'tibor bilan qarash, so'z qudrati tilni hurmat qilish, unga e'tibor bilan yondoshib nutqni nazorat qilish masalalari;

12) adabiy til, uning meyorlari, qonun-qoidalari, jamiyat tomonidan qabul qilingan urf-odatlariga amal qilgan holda nutq tuzish, orfoepik, orfografik va boshqa qoidalarga rioya qilib nutq tuzish kabi yana ko'p masalalarga xalq maqollarida, ayniqsa, ko'p e'tibor qaratilganligi kuzatiladi. Xalq maqollarida o'z ifodasini topgan bu masalalar hozirgi kunda alohida tarbiyaviy ahamiyat kasb etmoqda. Ta'lim-tarbiya jarayonida xalq maqollari, ularni o'rganish masalalariga jiddiy e'tibor qaratish shu kunning eng dolzarb muammolaridir.

Xulosa qilib aytganda, insonlarda nutqiy madaniyatni shakllantirishda xalq maqollarining o'zni beqiyosdir. Ayniqsa, rost gapirish, odop bilan so'zlash, aniq, lo'nda gapirish, insonlarga hurmat bilan munosabatda bo'lish kabi masalalarga maqollarda alohida e'tibor qaratilgan. Shunga ko'ra ta'lim tizimida xalq maqollarini o'rganishga alohida e'tibor berish juda muhimdir.

Adabiyotlar

1. Berdiyev H., Rasulov R. O'zbek tilining paremiologik lug'ati. – Toshkent: O'qituvchi, 1984.
2. Manmudov R. Husayn Voiz Koshifiyning falsafiy – axloqiy qarashlari. – T., 2015.
3. Navoiy A. Mahbub ul qulub. – T., 2018.
4. O'zbek xalq maqollari. Akademik nashr. II tomlik. – Toshkent, 1987 -1988.
5. Farobiy. Fozil shahar ahlining (aholilarining) fikrlari. – T., 1971.
6. Shomaqsudov Sh., Shorahmedov Sh. Hikmatnoma. O'zbek maqollarining izohli lug'ati. – Toshkent, 1990.
7. O'rinboyev B. O'zbek tilshunosligi masalalari, – Samarqand, 2006.

UDK: 809 (09)

IZZAT SULTONNING “ADABIYOT NAZARIYASI” DARSILIGI HAQIDA AYRIM MULOHAZALAR

Sh.Nurova

Samarqand davlat universiteti

Sanamnur94@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada dastlabki adabiyot darsliklaridan biri bo'lmish Izzat Sultonning 1940-yilda chop etilgan “Adabiyot nazariyasi” darsligi tahlil etilgan. Darslikning har bir bobi bo'yicha to'xtalib, adabiy terminlar izohi boshqa adabiyotshunos olimlar talqini bilan o'zaro taqqoslangan. Mazkur darslikning o'sha davrdagi, shuningdek, hozirgi kundagi ahamiyatini yoritib berishga harakat qilingan.

Kalit so'zlar: darslik, adabiyot nazariyasi, adabiy tur va janrlar, stil va metod, obraz, adabiy asar tili, situatsiya, she'r tuzilishi, adabiy oqim, realizm, klassisizm, simbolizm.

Об учебнике Иzzата Султана «Теория литературы»

Аннотация. В данной статье проведен анализ учебника Иzzата Султана «Теория литературы», который был одним из первых учебников узбекского литературоведения и опубликован в 1940 году. Каждая часть изучена отдельно и литературные термины сопоставлены с терминами учебника поздних изданий.

Ключевые слова: учебник, теория литературы, литературный вид и жанр, стиль и метод, образ, литературный язык, композиция стиха, литературное направление, реализм, классицизм, символизм.

About Izzat Sultan's textbook “Theory of literature”

Abstract. In this article is analysed the textbook “Theory of literature” by Izzat Sultan which was one of the first textbook on literature and published in 1940. Every chapter was studied and the explanations of literary terms are compared. The importance of this book at that time and nowadays are clarified.

Keywords: textbook, theory of literature, literary type and genres, style and method, image, literary language, composition of poem, literary stream, realism, classicism, symbolism

Ma'lumki, bugungi kungacha adabiyot nazariyasi sohasida juda ko'p tadqiqotlar yaratildi. Adabiyotning umumiy qonuniyatlari, adabiy asar tuzilishi, she'r ilmi, adabiy jarayon haqidagi nazariy tushunchalar izohlandi. Adabiyot darsliklari ham yildan yilga yangilanib, zamon talabiga har tomonlama javob bera oladigan tarzda o'quvchilarga havola etilmoqda. Adabiyotning, xususan, adabiyot darsliklarining bugungi kundagi taraqqiyotida alohida o'rin tutadigan ishlardan biri Izzat Sultonning “Adabiyot nazariyasi” kitobidir.

SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTNOMASI

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК

SCIENTIFIC REPORTS

Mas'ul kotib
Musahhih
Texnik muharrir

X.Sh.Tashpulatov
O.Ro'ziboyev
S.D.Aronbayev

Muharrirlar:

E. U. Arziqulov	- f.-m.f.n., dotsent
O. R. Raxmatullayev	- geogr.f.n., dotsent
B. S. G'oyibov	- t.f.n., dotsent
I.Sulaymonov	- f.f.n., dotsent
A.I.Inatov	

Mas'ul muharrirlar:

D. M. Aronbayev	- k.f.n., dotsent
A. Sh. Yarmuxamedov	- f.-m.f.n.
R.Toshquvatova	- fals.f.n., dotsent

Muassis: Samarqand davlat universiteti
Manzil: 140104, Samarqand shahri, Universitet hiyoboni, 15.
Telefon: (0 366) 239-14-07, Faks: (0 366) 239-13-87
e-mail: axborotnoma@samdu.uz

SamDU «Ilmiy axborotnoma» jurnali tahririyati kompyuterida terildi.
Bosishga 30.08.2019 yilda ruxsat etildi. Qog'oz o'lchami A-4. Nashriyot hisob tabog'i 10,00.
Buyurtma raqami 60. Adadi 500 nusxa.

Manzil: 140104, Samarqand shahri, Universitet xiyoboni, 15.
SamDU bosmaxonasida chop etildi.